भारताचे नियंत्रक व महालेखापरीक्षक यांनी विहीत केलेल्या MAS नमुना क्रमांक १ ते ८ मध्ये सर्व जिल्हा परिषद व पंचायत समिती व ग्रामपंचायत यांचे वार्षिक /मासिक लेखे ठेवण्याच्या अनुषंगाने सुचना देण्याबाबत.

महाराष्ट्र शासन
ग्राम विकास विभाग
शासन परिपत्रक क्रमांकः एविले -२०२५/प्र.क्र.१२ /वित्त-६

बांधकाम भवन, पहिला मजला ,२५ मर्झबान पथ,
फोर्ट, मुंबई - ४०० ००१.
दिनांक : ०४ सप्टेंबर, २०२५.

वाचा :-

(१) ग्रामविकास विभाग, शासन निर्णय क्र. एमएएस-२०१३/प्र.क्र.१४/वित्त-६,दि. ०५.१०.२०१३
(२) ग्रामविकास विभाग, शासन निर्णय क्र. एमएएस-२०१५/प्र.क्र.१७/वित्त-६,दि.१५.०९.२०१५
(३) ग्रामविकास विभाग, शासन परिपत्रक क्र. एमएएस-२०१६/प्र.क्र.४३/वित्त-६,दि.०४.०३.२०१७

प्रस्तावना:-

महाराष्ट्र जिल्हा परिषद व पंचायत समिती अधिनियम, १९६१ चे कलम १३५ व १३६ व महाराष्ट्र जिल्हा परिषदा व पंचायत समित्या लेखासंहिता, १९६८ चे कलम ६६ मध्ये वार्षिक लेखे तयार करणे व त्याअनुषंगीक कार्यपध्दती विहित करण्यात आली आहे. उक्त अधिनियमान्वये घालून दिलेल्या विहित मुदतीत वार्षिक लेखे स्थानिक निधी लेखापरीक्षा यांच्याकडून प्रमाणीत करुन जिल्हा परिषदांकडून शासनास सादर करण्यात येतात. व तदनंतर राज्यातील सर्व जिल्हा परिषदांचे वार्षिक लेखे एकत्रित करुन शासनाकडुन विधानमंडळाच्या पटलावर ठेवण्यात येतात.

२. ग्रामविकास विभाग संदर्भ क्र.१ येथील दिनांक ०५.१०.२०१३ च्या शासन निर्णयान्वये केंद्र शासनाच्या पंचायत राज मंत्रालयाने दिलेल्या निर्देशानुसार, जिल्हा परिषद, पंचायत समिती व ग्राम पंचायत यांचे लेखे, दिनांक १ एप्रिल, २०१३ पासून मॉडेल अकाऊन्टींग सिस्टिमच्या १ ते ८ नमुन्यात ठेवणेबाबतचा निर्णय घेण्यात आला होता.

जिल्हा परिषद, पंचायत समिती व ग्राम पंचायत कडील सन २०१३-१४ या वित्तीय वर्षातील लेख्यांच्या आढावा घेण्यात आला असता वार्षिक लेखे पूर्ण करण्यात त्यांना अडचणी येत असल्याचे निदर्शनास आल्यामुळे पंचायत राज स्तरावरील वित्तीय लेखे ठेवण्यातील अडचणींचा विचार करुन जिल्हा परिषद / पंचायत समिती / ग्रामपंचायतांचे सन २०१३-१४ व सन २०१४-१५ चे लेखे मॉडेल अकाऊन्टींग सिस्टिमच्या (MAS) पहिल्या तीन नमुन्यामध्ये व सन २०१५-१६ पासूनचे लेखे मॉडेल / अकाऊन्टींग सिस्टिमच्या क्र. १ ते ८ नमुन्यात ठेवणेबाबत वाचा मधील ग्रामविकास विभाग संदर्भ क्र. २ च्या शासन निर्णयान्वये सूचना निर्गमित करण्यात आलेल्या आहेत.

३. महाराष्ट्र जिल्हा परिषद आणि पंचायत समिती अधिनियम, १९६१ च्या कलम १३५ व १३६ (१) नुसार आणि महाराष्ट्र जिल्हा परिषद आणि पंचायत समिती लेखासंहिता, १९६८ च्या नियम ६६-अ नुसार दिलेल्या

Scanned with OKEN Scanner

वेळापत्रकानुसार दिनांक ५.१०.२०१३ च्या शासन निर्णयान्वये विहित केलेले लेखे मॉडेल अकाऊन्टींग सिस्टिम क्र. १ ते ८ नमुन्यात ज्या अधिका-याने वर नमूद अधिनियम व लेखासंहितामध्ये नमूद केल्यानुसार ठेवावयाचे असतात त्यांनी ते लेखे त्यांचे स्तरावर ठेवण्याचे व सदर लेखे स्थानिक निधी लेखा यांचेकडून लेखापरीक्षणाच्या वेळी तपासून घेण्याचे सूचित करण्यात आले आहे. तथापि काही स्थानिक स्वराज्य संस्थांच्या संबंधित विभागामध्ये मॉडेल अकाऊन्टींग सिस्टिम क्र. १ ते ८ नमुन्यात लेखे ठेवण्यात येवून स्थानिक निधी लेखा परीक्षक यांच्याकडून तपासुन घेण्यात येत नसल्याचे शासनाच्या निदर्शनास आले आहे. याबाबत महालेखापरीक्षक, पंचायतराज समिती व लोकलेखा समिती यांनी तीव्र शब्दात नाराजी व्यक्त केली आहे.

४. उपरोक्त सर्व बाबीं विचारात घेता, राज्यातील सर्व जिल्हा परिषदांचे वार्षिक लेखे मॉडेल अकाऊन्टींग सिस्टीमच्या (MAS) नमुना क्र. १ ते २ मध्ये जिल्हा परिषदांनी तयार करुन स्थानिक निधी लेखा यांचेकडून तपासून घेऊन त्यांनी प्रमाणित केल्यानंतर शासनास सादर करण्याबाबत व मॉडेल अकाऊन्टींग सिस्टीमचे नमुना क्र. ३ ते ८ हे स्थानिक स्वराज्य संस्थांच्या संबंधित खात्यामध्ये ठेवण्यात येवून स्थानिक निधी लेखा परीक्षक यांच्याकडून तपासुन घेण्याबाबत सर्व जिल्हा परिषद, पंचायत समिती व ग्रामपंचायत यांना सुचना निर्गमित करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

<u>शासन परिपत्रक :-</u>

राज्यातील सर्व जिल्हा परिषदांचे वार्षिक लेखे मॉडेल अकाऊन्टींग सिस्टीमच्या (MAS) नमुना क्र. १ ते २ मध्ये जिल्हा परिषदांनी तयार करुन स्थानिक निधी लेखा परीक्षा यांचेकडून तपासून घेऊन शासनास सादर करण्याबाबत व मॉडेल अकाऊन्टींग सिस्टीमचे नमुना क्र.३ ते ८ हे महाराष्ट्र जिल्हा परिषद आणि पंचायत समिती अधिनियम, १९६१ च्या कलम १३५ व १३६ (१) नुसार आणि महाराष्ट्र जिल्हा परिषद आणि पंचायत समिती लेखासंहिता, १९६८ च्या नियम ६६-अ नुसार दिलेल्या वेळापत्रकानुसार स्थानिक स्वराज्य संस्थांच्या संबंधित खात्यामध्ये ठेवण्यात येवून स्थानिक निधी लेखा परीक्षा यांच्याकडून तपासुन घेण्याबाबत सर्व जिल्हा परिषद, पंचायत समिती व ग्रामपंचायत यांना खालीलप्रमाणे सुचना निर्गमित करण्यात येत आहेत:-.

(१) राज्यातील सर्व जिल्हा परिषदांचे वार्षिक लेख्याबाबतची कार्यवाही महाराष्ट्र जिल्हा परिषद व पंचायत समिती अधिनियम, १९६१ चे कलम १३५ व १३६ मध्ये दिलेल्या विहीत कालावधीत पार पाडण्यात यावी.

(२) वाचा मधील संदर्भ क्र.०३ येथील शासन परिपत्रकान्वये देण्यात आलेल्या सुचनांच्या अनुषंगाने राज्यातील सर्व जिल्हा परिषदांचे वार्षिक लेखे मॉडेल अकाऊन्टींग सिस्टीमच्या (MAS) नमुना क्र. १ ते २ मध्ये जिल्हा परिषदांनी तयार करुन स्थानिक निधी लेखा यांचेकडून तपासून घेऊन शासनास विहीत वेळेत सादर करण्याची संपुर्ण जबाबदारी संबंधित जिल्हा परिषद कार्यालयातील विभाग प्रमुख व मुख्य कार्यकारी अधिकारी/मुख्य लेखा व वित्त अधिकारी यांची राहील .

Scanned with OKEN Scanner

(३) तसेच मॉडेल अकाऊन्टींग सिस्टीमचे नमुना क्र.३ ते ८ हे वेळोवेळी स्थानिक निधी लेखा परीक्षा यांच्याकडून तपासून घेण्यात यावेत व सदर लेखे संबंधित स्थानिक स्वराज्य संस्थांच्या खात्यामध्ये ठेवण्याबाबतची संपुर्ण कार्यवाही करण्याची जबाबदारी संबंधित जिल्हा परिषद कार्यालयातील संबंधित विभाग प्रमुख ,मुख्य कार्यकारी अधिकारी/मुख्य लेखा व वित्त अधिकारी, यांची राहील.

(४) लेखे कामकाज हे विधीमंडळ कामकाजाइतकेच महत्वाचे असल्याने व सदर वार्षिक लेखे विधानमंडळास सादर करण्यात येत असल्याने कामकाजाचे प्राथम्य लक्षात घेऊन सदर लेख्यांची कार्यवाही विहीत वेळेत व विहीत नमुन्यात पार पाडण्याची संपुर्ण जबाबदारी संबंधित जिल्हा परिषद कार्यालयातील संबंधित विभाग प्रमुख ,मुख्य कार्यकारी अधिकारी/मुख्य लेखा व वित्त अधिकारी, यांची राहील. सदरची कार्यवाही पूर्ण करून घेण्यासाठी संबंधित जिल्हा परिषदांचे मुख्य लेखा व वित्त अधिकारी नोडल अधिकारी म्हणून काम करतील व त्यांच्या नियंत्रणाखालील कार्यालयांकडून लेखे विहित नमुन्यात ठेवणे व सदर लेखे स्थानिक निधी लेखा परीक्षा यांच्याकडून तपासून घेण्याच्या अनुषंगाने आवश्यक त्या उपाययोजना करतील.

२. वरीलप्रमाणे मॉडेल अकाऊन्टींग सिस्टीमचे नमुना क्र.१ ते २ चे लेखे सादर करण्यास विलंब होत असल्यास सदर विलंबाच्या कारणासह तसेच मॉडेल अकाऊन्टींग सिस्टीमचे नमुना क्र.३ ते ८ बाबत संबंधित स्थानिक स्वराज्य संस्थांच्या खात्यामध्ये ठेवण्याबाबत काही अडचणी असल्यास तसे स्वयंस्पष्ट अभिप्रायासह शासनास कळविण्याची संपुर्ण जबाबदारी संबंधित जिल्हा परिषद कार्यालयातील मुख्य लेखा व वित्त अधिकारी, यांची राहील.

३. सदर शासन आदेश महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेताक २०२५०९०४११२९१२८३२० असा आहे. हा शासन निर्णय डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करुन काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

RAVIKUMAR BALAJIRAO LINGANWAD

Digitally signed by RAVIKUMAR BALAJIRAO LINGANWAD
DN: c=IN, o=GOVERNMENT OF MAHARASHTRA, ou=RURAL DEVELOPMENT DEPARTMENT, 2.5.4.20=ebf70c60b45f842acf97044c7926eee59927aa4e96769a31b03141177b431143, postalCode=400032, st=Maharashtra, serialNumber=1E534352426E2D1C2DAB40E2F3E3E43252C64FA5D1EACA0E157A97F718CB6067, cn=RAVIKUMAR BALAJIRAO LINGANWAD
Date: 2025.09.04 12:39:16 +05'30'

(र.बा.लिंगनवाड)
उप सचिव (वित्त) महाराष्ट्र शासन

प्रति:-

१) मा.राज्यपालांचे सचिव.
२) मा.मुख्यमंत्र्यांचे प्रधान सचिव.
३) मा.मंत्री (ग्राम विकास) यांचे खासगी सचिव.
४) मा. राज्यमंत्री (ग्राम विकास) यांचे खासगी सचिव.
५) मा. विरोधी पक्षनेता, विधानसभा / विधानपरिषद, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय, मुंबई.

Scanned with OKEN Scanner